

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง ๒๒๖ รูป/คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ และนำข้อมูลที่ได้การสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการนำเสนอข้อมูลเป็น ๖ ตอน ดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๔.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอแม่วงก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต ๒

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สำหรับผลของการวิจัย ในแต่ละส่วน มีสาระสำคัญและเนื้อหาสามารถประมวลทั้งในรูปแบบของตารางและการวิเคราะห์บรรยาย ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๒๖ รูป/คน จำแนกตาม สถานภาพ อายุ สาขาวิชาที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา แสดงรายละเอียดในตาราง ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๒๖)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. สถานภาพ		
บรรพชิต	๘๐	๓๕.๔
คฤหัสถ์	๑๔๖	๖๔.๖
รวม	๒๒๖	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๒๐ – ๓๐ ปี	๗๘	๓๔.๕
๓๑ – ๔๐ ปี	๗๓	๓๒.๓
๔๑ – ๕๐ ปี	๑๓	๕.๘
๕๑ – ๖๐ ปี	๔๖	๒๐.๔
๖๑ ปีขึ้นไป	๑๖	๗.๑
รวม	๒๒๖	๑๐๐.๐๐
๓. สาขาวิชาที่ศึกษา		
พระพุทธศาสนา	๗๗	๓๔.๑
รัฐศาสตร์	๘๘	๓๘.๙
รัฐประศาสนศาสตร์	๓๙	๑๗.๓
สังคมศึกษา	๑๑	๔.๙
ภาษาอังกฤษ	๑๑	๔.๙
รวม	๒๒๖	๑๐๐.๐๐
๔. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ ๑	๗๖	๓๓.๖
ชั้นปีที่ ๒	๗๙	๓๕.๐
ชั้นปีที่ ๓	๕๙	๒๖.๑
ชั้นปีที่ ๔	๑๒	๕.๓
รวม	๒๒๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม “การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์” จำแนกได้ดังนี้

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สถานภาพคฤหัสถ์ จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ และสถานภาพบรรพชิต จำนวน ๘๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๗๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๗๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๕๑- ๖๐ ปี มีจำนวน ๔๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ และน้อยที่สุดได้แก่ อายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘

สาขาวิชาที่ศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มีจำนวน ๘๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙ รองลงมา สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวน ๗๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑ รองลงมา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มีจำนวน ๓๙ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ และน้อยที่สุดได้แก่ สาขาสังคมศึกษา และสาขาภาษาอังกฤษ มีจำนวน ๑๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙

ชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นปีที่ ๒ มีจำนวน ๗๙ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ รองลงมา ระดับชั้นปีที่ ๑ มีจำนวน ๗๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖ รองลงมา ระดับชั้นปีที่ ๓ มีจำนวน ๕๙ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ และน้อยที่สุดได้แก่ ระดับชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๑๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จำแนกเป็น ๔ ด้าน ๑) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ๒) ด้านบริการ ๓) ด้านสภาพแวดล้อม ๔) ด้านบุคลากร มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง ๔.๒ - ๔.๖ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยภาพรวม

(n=๒๒๖)

การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
๑. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	๓.๔๙	๐.๒๘	มาก
๒. ด้านบริการ	๔.๑๒	๐.๑๖	มาก
๓. ด้านสภาพแวดล้อม	๓.๖๗	๐.๑๓	มาก
๔. ด้านบุคลากร	๔.๕๑	๐.๓๖	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	๓.๔๙	๐.๒๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D = ๐.๒๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D = ๐.๓๖) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D = ๐.๒๘)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวุฒธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

(n=๒๒๖)

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวุฒธรรม		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
๑. มีหนังสือ ตำรา ครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน)	๓.๓๑	๐.๔๖	ปานกลาง
๒. มีวารสารที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน)	๓.๔๗	๐.๕๐	มาก
๓. มีหนังสือพิมพ์ที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน)	๓.๗๐	๐.๘๔	มาก
๔. มีฐานข้อมูลที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน)	๓.๖๕	๐.๔๗	มาก
๕. มีทรัพยากรสารสนเทศทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ (ทาน)	๓.๓๐	๐.๔๖	ปานกลาง
๖. มีการใช้ระบบสืบค้นสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการวิจัย (ทาน)	๓.๕๖	๐.๔๙	มาก
๗. มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้ และการวิจัย (ทาน)	๓.๕๐	๐.๕๐	มาก
๘. มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย (ทาน)	๓.๔๕	๐.๔๙	มาก
รวม	๓.๔๙	๐.๒๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวุฒธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D = ๐.๒๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่ ๓ มีหนังสือพิมพ์ที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๗๐$, S.D = ๐.๘๔) รองลงมาคือข้อที่ ๔ มีฐานข้อมูลที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๖๕$, S.D = ๐.๔๗) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ ๕ มีทรัพยากรสารสนเทศทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ (ทาน) ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D = ๐.๔๖)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสัณฐานวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ด้านบริการ

(n=๒๒๖)

ด้านบริการ	ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสัณฐานวัฒนธรรม		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
๑. มีขั้นตอนการให้บริการที่เป็นระบบทำให้การบริการสะดวกและรวดเร็ว (อัตถจริยา)	๓.๐๐	๐. ๐๖	ปานกลาง
๒. มีระยะเวลาการยืม - คืน เหมาะสมกับการให้บริการ (อัตถจริยา)	๔.๕๓	๐.๕๐	มากที่สุด
๓. เวลาที่ให้บริการ (เวลาเปิด - ปิด) มีความเหมาะสม (อัตถจริยา)	๔.๘๓	๐.๓๗	มากที่สุด
๔. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (อัตถจริยา)	๔.๒๗	๐.๔๔	มากที่สุด
๕. บริการวารสาร / หนังสือพิมพ์ (อัตถจริยา)	๔.๖๓	๐.๔๘	มากที่สุด
๖. บริการแนะนำ / ฝึกอบรมการสืบค้นฐานข้อมูล (อัตถจริยา)	๔.๗๖	๐.๔๓	มากที่สุด
๗. ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดได้อย่างสะดวก รวดเร็ว (อัตถจริยา)	๓.๔๖	๐.๕๐	มาก
๘. ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดได้อย่างสะดวก รวดเร็ว (อัตถจริยา)	๓.๔๖	๐.๕๐	มาก
รวมทั้งหมด	๔.๑๒	๐.๑๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสัณฐานวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ด้านบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D = ๐.๑๖) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อที่ ๖. บริการแนะนำ / ฝึกอบรมการสืบค้นฐานข้อมูล (อัตถจริยา) ($\bar{X}=๔.๗๖$, S.D = ๐.๔๓) รองลงมาคือ ข้อที่ ๕. บริการวารสาร / หนังสือพิมพ์ (อัตถจริยา) ($\bar{X}=๔.๖๓$, S.D = ๐.๔๘) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ ๑. มีขั้นตอนการให้บริการที่เป็นระบบทำให้การบริการสะดวกและรวดเร็ว (อัตถจริยา) ($\bar{X} = ๓.๐๐$, S.D = ๐.๐๖)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวุฒธรรณ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ด้านสภาพแวดล้อม

(n=๒๒๖)

ด้านสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวุฒธรรณ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
๑. สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในสะอาดเหมาะสมเป็นระเบียบ (ทาน)	๔.๔๑	๐.๔๙	มากที่สุด
๒. สภาพแวดล้อมของห้องสมุดมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า (ทาน)	๔.๓๙	๐.๔๙	มากที่สุด
๓. มีแสงสว่างเพียงพอ (ทาน)	๓.๕๓	๐.๕๐	มาก
๔. การจัดเรียงหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศบนชั้นถูกต้องค้นหาง่าย (ทาน)	๓.๔๙	๐.๕๐	มาก
๕. มีแผ่นป้ายบอกหมวดหมู่ที่ชั้นหนังสือ สะดวกง่ายต่อการค้นหา (ทาน)	๓.๕๘	๐.๔๙	มาก
๖. มีที่นั่งจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ เพียงพอ พร้อมให้บริการ (ทาน)	๓.๘๙	๐.๓๑	มาก
๗. มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (ทาน)	๓.๐๕	๐.๒๑	ปานกลาง
๘. มีเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นมีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน (ทาน)	๓.๑๐	๐.๒๙	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	๓.๖๗	๐.๑๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวุฒธรรณ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๗ , S.D = ๐. ๐๖) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ ๑ สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในสะอาดเหมาะสมเป็นระเบียบ (ทาน) ($\bar{X}$ = ๔.๔๑ , S.D = ๐.๔๙) รองลงมา ข้อที่ ๒ สภาพแวดล้อมของห้องสมุดมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า (ทาน) ($\bar{X}$ = ๔.๓๙ , S.D = ๐.๔๙) โดย และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ ๗ มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (ทาน) ($\bar{X}$ = ๓.๐๕, S.D = ๐.๒๑)

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ด้านบุคลากร

(n=๒๒๖)

ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวัฒนธรรม		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
๑. ผู้ให้บริการห้องสมุดให้การต้อนรับผู้มาใช้บริการด้วยความเอื้อเฟื้อ (ปิยวาจา)	๔.๔๕	๐.๔๙	มากที่สุด
๒. ผู้ให้บริการห้องสมุดตอบข้อซักถามของผู้มาใช้บริการด้วยความเอาใจใส่ จนเป็นที่เข้าใจและ พึงพอใจของผู้มาใช้บริการ (ปิยวาจา)	๔.๖๗	๐.๔๗	มากที่สุด
๓. ผู้ให้บริการห้องสมุดใส่ใจอำนวยความสะดวกในการให้บริการ แก่ผู้มาใช้บริการทุกครั้งจนกว่าการให้บริการจะเสร็จสิ้น (อรรถจริยา)	๔.๒๗	๐.๔๔	มากที่สุด
๔. ผู้ให้บริการห้องสมุดให้บริการ แก่ผู้มาใช้บริการ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน(อรรถจริยา)	๔.๖๖	๐.๔๗	มากที่สุด
๕. ผู้ให้บริการห้องสมุดแต่งกายถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ สะอาดเรียบร้อย น่ายกย่องชมเชย (สมานัตตา)	๔.๕๑	๐.๕๑	มากที่สุด
๖. ผู้บริหารควรยกย่องชื่นชมบุคลากรที่ปฏิบัติงาน เป็นแบบอย่างที่ดี (สมานัตตา)	๔.๕๕	๐.๔๙	มากที่สุด
๗. ผู้บริหารควรมีการดำเนินการทางวินัยอย่างยุติธรรมแก่บุคลากรที่กระทำผิด (สมานัตตา)	๔.๕๗	๐.๔๙	มากที่สุด
๘. ผู้ให้บริการห้องสมุดให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “เต็มใจให้บริการ” (สมานัตตา)	๔.๔๓	๐.๔๙	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	๔.๕๑	๐.๓๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๕๑ , S.D = ๐.๓๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ ๒ ผู้ให้บริการห้องสมุดตอบข้อซักถามของผู้มาใช้บริการด้วยความเอื้อเฟื้อจนเป็นที่เข้าใจและพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ (ปิยวาจา) ($\bar{X}$ = ๔.๖๗ , S.D = ๐.๔๗) รองลงมา คือ ข้อที่ ๔. ผู้ให้บริการห้องสมุดให้บริการ แก่ผู้มาใช้บริการ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน(อรรถจริยา) ($\bar{X}$ = ๔.๖๖ , S.D = ๐.๔๗) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ ๓ ผู้ให้บริการห้องสมุดใส่ใจอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการทุกครั้งจนกว่าการให้บริการจะเสร็จสิ้น (อรรถจริยา) ($\bar{X}$ = ๔.๒๗, S.D = ๐.๔๔)

๔.๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ สถานภาพ อายุ สาขาวิชาที่ศึกษา และชั้นปีที่ศึกษา ตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ นิสิตที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพ

(n=๒๒๖)

ข้อ	การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลัก สังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์	สถานภาพ	n	($\bar{X}$)	S.D.	t	Sig
๑	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	บรรพชิต	๘๐	๓.๔๙	๐.๒๗	-๐.๑๘	๐.๘๕
		คฤหัสถ์	๑๔๖	๓.๔๙	๐.๒๙		
๒	ด้านบริการ	บรรพชิต	๘๐	๔.๑๒	๐.๑๕	๐.๒๐	๐.๘๓
		คฤหัสถ์	๑๔๖	๔.๑๒	๐.๑๖		
๓	ด้านสภาพแวดล้อม	บรรพชิต	๘๐	๓.๖๗	๐.๑๓	-๐.๕๐	๐.๖๑
		คฤหัสถ์	๑๔๖	๓.๖๘	๐.๑๓		
๔	ด้านบุคลากร	บรรพชิต	๘๐	๔.๕๒	๐.๓๖	๐.๐๓	๐.๙๗
		คฤหัสถ์	๑๔๖	๔.๕๑	๐.๓๖		
เฉลี่ยรวม		บรรพชิต	๘๐	๓.๙๔	๐.๑๓	-๐.๑๓	๐.๘๙
		คฤหัสถ์	๑๔๖	๓.๙๕	๐.๑๓		

จากตาราง ๔.๗ พบว่านิสิตที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยภาพรวม ($t = -๐.๑๓$, $Sig = ๐.๘๙$) ไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านิสิตที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ นิสิตที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ **จำแนกตามอายุ**

(n=๒๒๖)

ข้อ	การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม	แหล่งความแปรปรวน	Ss	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๓ ๑๘.๔๘ ๑๘.๕๑	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๐๘ ๐.๐๘	๐.๑๐	๐.๙๘
๒.	ด้านบริการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๑๔ ๕.๙๐ ๖.๐๔	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๓ ๐.๐๒	๑.๓๗	๐.๒๔
๓.	ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๗ ๓.๘๙ ๓.๙๗	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๑ ๐.๐๑	๑.๐๖	๐.๓๗
๔.	ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๑๒ ๒๙.๓๖ ๒๙.๔๘	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๓ ๐.๑๓	๐.๒๒	๐.๙๒
รวมทั้งหมด		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๑ ๔.๑๔ ๔.๑๕	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๐๓ ๐.๐๑	๐.๑๕	๐.๙๖

จากตาราง ๔.๘ พบว่า ผลการทดสอบค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ พบว่านิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F = ๐.๑๕$, $Sig = ๐.๙๖$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ สาขาวิชาที่ศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

(n=๒๒๖)

ข้อ	การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม	แหล่งความแปรปรวน	Ss	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๕๙ ๑๗.๙๒ ๑๘.๕๑	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๑๔ ๐.๐๘	๑.๘๒	๐.๑๒
๒.	ด้านบริการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๑ ๖.๐๓ ๖.๐๔	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๐๓ ๐.๐๒	๐.๑๑	๐.๙๗
๓.	ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๑๒ ๓.๘๕ ๓.๙๗	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๓ ๐.๐๑	๑.๗๓	๐.๑๔
๔.	ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๔ ๒๙.๔๓ ๒๙.๔๘	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๑ ๐.๑๓	๐.๐๘	๐.๙๘
รวมทั้งหมด		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๗ ๔.๐๘ ๔.๑๕	๔ ๒๒๑ ๒๒๕	๐.๐๑ ๐.๐๑	๑.๐๑	๐.๔๐

จากตาราง ๔.๙ พบว่า ผลการทดสอบค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ พบว่าสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน (F = ๑.๐๑ , Sig = ๐.๔๐) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ชั้นปีที่ศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ **จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา**

(n=๒๒๖)

ข้อ	การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม	แหล่งความแปรปรวน	Ss	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๑๒ ๑๘.๓๙ ๑๘.๕๑	๓ ๒๒๒ ๒๒๕	๐.๐๔ ๐.๐๘	๐.๔๘	๐.๖๙
๒.	ด้านบริการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๙ ๕.๙๕ ๖.๐๔	๓ ๒๒๒ ๒๒๕	๐.๐๓ ๐.๐๒	๑.๒๑	๐.๓๐
๓.	ด้านสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๘ ๓.๘๘ ๓.๙๖	๓ ๒๒๒ ๒๒๕	๐.๐๒ ๐.๐๑	๑.๖๔	๐.๑๘
๔.	ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๐๓ ๒๙.๔๘ ๒๙.๔๘	๓ ๒๒๒ ๒๒๕	๐.๐๐๑ ๐.๑๓	๐.๐๐๗	๐.๙๙
รวมทั้งหมด		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๐.๐๒ ๔.๑๓ ๔.๑๕	๓ ๒๒๒ ๒๒๕	๐.๐๐๘ ๐.๑๙	๐.๔๒	๐.๗๓

จากตาราง ๔.๑๐ พบว่า ผลการทดสอบค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ พบว่าชั้นปีที่ศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F = ๐.๔๒$, $Sig = ๐.๗๓$) อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

๔.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๔.๔.๑. แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสังคหวัตถุธรรม

การบริหารงานทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดในด้านนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่ ทาน คือการให้บริการ และ อตถจริยา คือคุณธรรมส่วนตนที่ผู้ให้บริการต้องซื่อสัตย์ เที่ยงตรงต่อหน้าที่ มาใช้ในการประพฤติปฏิบัติงาน เพราะกระบวนการบริหารทรัพยากรสารสนเทศตามหลักวิชาการให้เกิดประโยชน์ เริ่มจากการจัดหาทรัพยากรทุกประเภท ด้วยวิธีการเหมาะสมจากแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ และได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามความต้องการของผู้ใช้นำมาวิเคราะห์ตามระบบมาตรฐานสากลของห้องสมุดแต่ละประเภท ใช้เทคนิคการเตรียมทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ พร้อมทั้งดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลาแต่ถ้าทรัพยากรเสื่อมสภาพ ไม่สามารถซ่อมแซมใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ต้องมีเกณฑ์พิจารณาจำหน่ายออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำลาย การบริจาค การแลกเปลี่ยน หรือการขาย ทั้งนี้ต้องมีคณะกรรมการสำหรับการพิจารณา และบันทึกเป็นหลักฐานจัดการห้องสมุด ห้องสมุดต้องใช้ทรัพยากรในการบริหารให้คุ้มค่าและบรรลุวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโดยจะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การบริการ สภาพแวดล้อม และบุคลากร จัดบริการด้วยวิธีระบบบูรณาการระบบ โดยที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นการสนองความต้องการได้ตรงวัตถุประสงค์

สรุปการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสังคหวัตถุธรรม

การบริหารจัดการด้านทรัพยากรสารสนเทศเป็นงานเทคนิคต่าง ๆ ของห้องสมุด ต้องมีคู่มือช่วยในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปในระบบหรือรูปแบบเดียวกัน และมีการบันทึกการทำงานเก็บเป็นสถิติของแต่ละงาน เพื่อการปรับปรุงงานในอนาคตต่อไป

๔.๔.๒.แนวทางการบริหารจัดการบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม

งานบริการของห้องสมุด เป็นงานประจำที่ห้องสมุดต้องจัดเป็นการอำนวยความสะดวกและสนองความต้องการของผู้ใช้(ทาน) งานบริการเป็นหน้าที่หลักที่ห้องสมุดจัดรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่สรรหาอย่างเหมาะสม นำมาให้บริการด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น บริการยืม คืน ที่พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือบริการส่งเสริมช่วยการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเสรี

องค์ประกอบสำคัญของงานบริการ คือ ทรัพยากรสารสนเทศ ที่ทันสมัยมีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ(อตถจริยา) วิธีการบริการ(ทาน) ที่พัฒนาให้เป็นปัจจุบันด้วยระบบเครือข่าย ๆ ประกอบด้วย บุคลากร ที่ให้บริการมีคุณสมบัติที่เหมาะสมทางวิชาการและมีมนุษยสัมพันธ์(ปิยวาจา) และผู้ใช้บริการ ที่มีความแตกต่างกันทั้งวัยวุฒิและความรู้(สมานัตตา)

สรุปการบริหารจัดการบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม

งานบริการของห้องสมุด(ทาน) เป็นหน้าที่หลักที่ห้องสมุดต้องจัดเพื่ออำนวยความสะดวกสนองความต้องการให้ผู้ใช้บริการรู้สึกพึงพอใจ และได้รับประโยชน์สูงสุดด้วยกระบวนการนำทรัพยากรสารสนเทศที่สรรหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม(อรรถจริยา) และจัดระบบแต่ละประเภทให้บริการใช้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม

๔.๔.๓.แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตามหลักสังคหวัตถุธรรม

จัดสภาพแวดล้อมห้องสมุด(ทาน) ภายในห้องสมุดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงาน ให้เกิดความรู้สึกสะดวก สบายใจเมื่ออยู่ในห้องสมุด ด้วยแสงสว่างที่พอเหมาะ อากาศปลอดโปร่ง เย็นสบายปราศจากเสียงรบกวน ทรัพยากรสารสนเทศจัดอยู่บนชั้นเป็นระเบียบค้นหาสะดวก

สรุปการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมตามหลักสังคหวัตถุธรรม

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารให้เหมาะสมกับบรรยากาศรอบ ๆ โดยคำนึงถึงทำเลที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางสะดวกในการคมนาคม มีบริเวณจอดรถเพียงพอ ไม่กีดขวางเส้นทางจราจรของอาคารรอบข้าง ปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวน

ภายในอาคาร คำนึงเรื่องอุณหภูมิที่เหมาะสม แสงพอดี ใช้การเกิดเสียงเป็นเกณฑ์กำหนดเขตเนือที่การทำงานแต่ละฝ่าย ให้เหมาะสมกับลักษณะงานและผู้ใช้ให้ได้รับความสะดวก มีความสุขกับสถานที่สะอาดมีระเบียบ(ทาน)

๔.๔.๔.แนวทางการบริหารจัดการบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุธรรม

การบริหารบุคลากรห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อรรถจริยา และสมานัตตา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะบุคลากรดังกล่าว อาจทำให้งานห้องสมุดเจริญหรือเสื่อมได้ การดำเนินงานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้บริหารห้องสมุดเป็นผู้จัดระเบียบดูแลให้บุคลากรโดยใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามหลักการบริหารงานรวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานในการโน้มน้าวพฤติกรรมกลุ่มคน ให้สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันในวัตถุประสงค์เหมือนกัน หรือสร้างปรัชญาในการทำงานให้เป็นอย่างเดียวกัน

สรุปการบริหารจัดการบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุธรรม

วัตถุประสงค์หลักของห้องสมุด คืองานบริการโดยยึดหลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อรรถจริยา และสมานัตตา มาใช้ในการปฏิบัติงาน

บุคลากรห้องสมุด จึงต้องรู้จักพัฒนาตัวเอง ให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นด้วย การแสวงหาความรู้ และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหนือกว่าผู้ให้บริการ เพราะนอกจากเป็นการพัฒนาตนเองแล้ว ยังเป็นการพัฒนาเพื่อให้บริการแก่ผู้อื่น จึงเป็นภาระงานที่บุคลากรห้องสมุดมีมากกว่าวิชาชีพอื่น

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๗ รูป/คน ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บริหารมหาวิทยาลัยฯ ประธานหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ผลเป็นดังนี้

๔.๕.๑. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมในด้านทรัพยากรสารสนเทศอย่างไร.

การบริหารจัดการห้องสมุดต้องมีหลักธรรมข้อ ๔ ของสังคหวัตถุธรรม คือ สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ห้องสมุดต้องมีการจัดฐานข้อมูลที่ดี มีการจัดการและปรับปรุงฐานข้อมูลอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะให้บริการ^๑

การบริหารจัดการทรัพยากรห้องสมุดนั้นจะต้องมีหลักข้อที่ ๔ ของสังคหวัตถุธรรม คือ สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลของห้องสมุด ห้องสมุดจะต้องมีการจัดการฐานข้อมูลที่ดี มีการจัดการ และปรับปรุงฐานข้อมูลอยู่เสมอ ควรเพิ่มศักยภาพจากการเป็นเพียงฐานข้อมูลบรรณานุกรม ให้สามารถบริการข้อมูลจากต้นแหล่งได้ และให้บริการเอกสารเต็มรูปได้ หรือจัดการสารสนเทศของห้องสมุดให้อยู่ในรูปดิจิทัล หรือในรูปมัลติมีเดียมากขึ้นโดยต้องมีการจัดระบบการค้นคืนสารสนเทศ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดลูกค้ามาใช้บริการ ห้องสมุดจะต้องปรับปรุง และสร้างเครื่องมือช่วยค้นที่มีคุณภาพที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้มากที่สุด และรวดเร็ว ถูกต้องที่สุด เครื่องมือช่วยค้นที่จะต้องจัดทำได้แก่ บัตรรายการ บัตรบรรณานุกรม การสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบออนไลน์ ในการสืบค้นสารสนเทศห้องสมุดต้องสามารถสืบค้นได้หลายวิธี เช่น ค้นคืนจากคำสำคัญ จากหัวเรื่อง จากชื่อเรื่อง จากชื่อผู้แต่ง จากเลขเรียกหนังสือ หรือด้วยวิธีธรรมชาติ เป็นต้น^๒

ทรัพยากรต้องอยู่ในสภาพพร้อมให้บริการอยู่เสมอ ใช้งานได้ง่ายสะดวกแก่ทุกคน เมื่อเกิดปัญหาขัดข้องต้องพร้อมแก้ไขเสมอ^๓

การบริหารจัดการด้านทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด เป็นการเตรียมความพร้อมของข้อมูลสารสนเทศ และตัวเล่มทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้สะดวกต่อการค้นคว้าข้อมูล พร้อมทั้งจะให้บริการ^๔

^๑ สัมภาษณ์ พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตนครสวรรค์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

^๒ สัมภาษณ์ ดร. ศิริโรจน์ นามเสนา, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

^๓ สัมภาษณ์ พระครูใบฎีกาณพล เขมโก, ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

^๔ สัมภาษณ์ นายศศิกิจจ์ อัจฉัย, ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสังคมศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อพร้อมที่จะให้บริการโดยคำนึงถึงเรื่องการแบ่งปันความรู้แก่ผู้รับบริการ การให้บริการด้วยคำพูดที่เป็นมิตร พร้อมจะชี้แจงให้ผู้รับบริการ การคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้รับบริการจะได้รับ โดยเสมอดันเสมอปลาย^๕

ห้องสมุดเป็นแหล่งสารสนเทศ เป็นแหล่งสะสมสารสนเทศที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อหน่วยงาน เป็นศูนย์กลางของสารสนเทศที่จัดเก็บ รวบรวมสารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน เป็นศูนย์กลางของสารสนเทศที่หน่วยงานผลิตขึ้นมา เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีหลักข้อที่ ๔ ของสังคหัตถุธรรม คือสมานัตตตา ความเสมอดันเสมอปลายของเจ้าหน้าที่หน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้ามาไว้บริการแก่ผู้ใช้ โดยมีวิธีการจัดเก็บ และให้บริการแก่ผู้ใช้อย่างมีระบบ^๖

ในปัจจุบันหลักพุทธธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตประจำวัน เช่น ด้านทรัพยากรสารสนเทศนั้น หลักสังคหัตถุธรรมมีความจำเป็นในความคิด ประสบการณ์ บันทึกข้อมูล ข่าวสาร หรือเหตุการณ์ เช่น เสียสละแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ วาจา ความสามารถ ความรู้ ความเหมาะสม แก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ ฯลฯ^๗

โดยสรุปคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๗ รูป/คน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยมีความคิดเห็นว่า การบริหารจัดการทรัพยากรห้องสมุดนั้นจะต้องมีหลักข้อที่ ๔ ของสังคหัตถุธรรม คือสมานัตตตา ความเสมอดันเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลของห้องสมุด และปรับปรุงฐานข้อมูลอยู่เสมอให้สามารถบริการข้อมูลจากต้นแหล่งได้ และต้องมีการจัดระบบการสืบค้นสารสนเทศที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้มากที่สุด และรวดเร็ว ถูกต้องที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดผู้มาใช้บริการห้องสมุด

๔.๕.๒. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านบริการอย่างไร

งานบริการห้องสมุด คืองานที่เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจัดทำขึ้นเพื่อให้คำแนะนำซึ่งตรงกับหลักปิยวาจาในสังคหัตถุธรรมข้อที่ ๒ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ในด้านการอ่าน การค้นคว้าหาความรู้และส่งเสริมการอ่านให้กว้างขวางและทั่วถึง เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และตรงตามความต้องการมากที่สุด รวมถึงการจัดบรรยากาศที่ดี เป็นระเบียบ ทำให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจเมื่อใช้บริการ^๘

^๕ สัมภาษณ์ ผศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^๖ สัมภาษณ์ ดร.อภิษญาณัฐโศภา ออบสิน, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ ดร. สมบัติ นวลระยอง, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^๘ สัมภาษณ์ พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

ด้านการบริการ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญมากในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะต้องมีคำพูดคำจาที่ไพเราะอ่อนหวานเหมือนเชื้อเชิญให้ผู้รับบริการซึ่งตรงกับหลักปียวาจาในสังคหวัตถุธรรมข้อที่ ๒ ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่พูดจาดีผู้รับบริการก็อยากที่จะมาใช้บริการหรือพบปะด้วยในบริบทอื่นๆ งานบริการห้องสมุด ห้องสมุดจะต้องจัดให้มีการบริการสารสนเทศหลายรูปแบบ เช่น บริการสอนการใช้ห้องสมุด บริการสารสนเทศเลือกสรร บริการข่าวสารทันสมัย บริการค้นคืนสารสนเทศด้วยระบบออนไลน์ บริการอินเทอร์เน็ต บริการสารสนเทศในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น มีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะให้บริการดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และมีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงบริการของตน ในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงการให้บริการควรจะอยู่ในรูปแบบการให้บริการวิชาการ หรือให้บริการในรูปแบบของตลาดข้อมูล ควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ เพื่อที่จะได้นำความรู้ดังกล่าวมาพัฒนาและปรับปรุงงานบริการของห้องสมุดให้อยู่ในเชิงรุก มุ่งให้บริการด้วยความพึงพอใจ^๙

ผู้ให้บริการต้องมีปียวาจา คือให้บริการด้วยความเต็มใจพูดไพเราะ มีความประพฤติที่เหมาะสม และเสมอต้นเสมอปลาย^{๑๐}

การบริการคือการสร้างความพึงพอใจ ความชอบใจ ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ในสิ่งที่ต้องการหรือมากกว่านั้น โดยจัดเตรียมห้องสมุดหรือพื้นที่ให้บริการให้สะอาด เรียบร้อย สวยงาม สะดวกสบาย มีทรัพยากรสารสนเทศที่เพียงพอต่อความต้องการ และมีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ทันสมัย เตรียมไว้ให้บริการครบครัน และสิ่งสำคัญคือผู้ปฏิบัติงานบริการหรือผู้ให้บริการจะต้องมีจิตสำนึกในการให้บริการ ที่ต้องเต็มเปี่ยมไปด้วยความต้องการที่จะช่วยเหลือ การเอาใจใส่ และมีไมตรีจิต ต่อผู้ใช้การบริการเป็นการเน้นที่การให้ แม้กระทั่งการให้อภัยก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้ให้บริการพึงมี สิ่งดีๆ เหล่านี้จะเสริมสร้างบรรยากาศความรู้สึกที่ดี และความพึงพอใจให้เกิดแก่ลูกค้าได้โดยง่าย^{๑๑}

การให้บริการที่ทำให้ผู้รับบริการประทับใจรู้สึกเป็นกันเอง ได้รับประโยชน์จากการบริการ รวมไปถึงความเสมอต้นเสมอปลายของผู้ที่สุด บางครั้งต้องมีการสอบถามเพื่อหาแนวทางเพื่อให้ให้บริการ^{๑๒}

บุคลากรที่ให้บริการสารสนเทศ จำต้องมีการอบรมและพัฒนาเพื่อให้เป็นผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพและมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นหลักโดยคำนึงถึง “ผู้ใช้ หรือ ลูกค้า” มาเป็นอันดับแรก^{๑๓}

ในด้านการบริการกับหลักสังคหวัตถุธรรมนั้น แนะนำ มีน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี สุภาพ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยจิตเมตตา ในการทำงานเสมอต้นเสมอปลายต่อสังคมและการให้บริการ ให้บุคคลที่มาติดต่ออย่างสะดวกและสบายใจต่อการใช้ห้องสมุด^{๑๔}

^๙ สัมภาษณ์ ดร. ศิริโรจน์ นามเสนา, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูใบฎีกาณพล เขมโก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ดร.อภิษญาณัฐไศภา อบสิน, , ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ดร. สมบัติ นวลระยอง, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

โดยสรุปคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๗ รูป/คน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมด้านบริการ โดยมีความคิดเห็นว่าด้านการบริการ การให้บริการของเจ้าหน้าที่มีส่วนสำคัญมากในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะต้องมีวาจาสุภาพ ไพเราะอ่อนหวานเหมือนเชื้อเชิญให้ผู้รับบริการซึ่งตรงกับหลักปิยวาจาในสังคหัตถุธรรมข้อที่ ๒ ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่พูดจาดีผู้รับบริการก็อยากที่จะมาใช้บริการหรือพบปะด้วยในบริบทอื่น ๆ งานบริการห้องสมุด ห้องสมุดจะต้องจัดให้มีการบริการสารสนเทศหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้ใช้บริการอยากเข้ามาในห้องสมุด

๓. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านสภาพแวดล้อมอย่างไร

ห้องสมุดมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ การค้นคว้า อุดมไปด้วยความรู้ และความบันเทิง สามารถเชื้อเชิญให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการเสมือนหนึ่งเป็นบ้านหลังที่สองที่สะดวก สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และปลอดภัยสำหรับทุกคนที่เข้ามาใช้บริการ สนับสนุนให้นิสัยและคณาจารย์เข้ามาใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการและ plugged in ให้นิสัยเป็นผู้รักการอ่านและการค้นคว้า^{๑๕}

ด้านสภาพแวดล้อมห้องสมุดต้องสภาพบรรยากาศที่ดีคือมีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น สะอาด มีอาคารสถานที่เป็นสัดส่วน ภายในห้องต้องมีโต๊ะเก้าอี้ที่แยกเป็นสัดส่วนสำหรับผู้มารับการบริการได้ใช้สอย และจะต้องปรับปรุงรูปแบบภายในห้องสักปีละครั้งเพื่อให้มีบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงบ้าง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนและประโยชน์ของผู้มาใช้บริการซึ่งตรงกับหลักของสังคหัตถุธรรมข้อที่ ๓ ว่าด้วย (อัตถจริยาการประพฤติตนมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น) สภาพแวดล้อมภายในห้องต้องมีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ห้องสมุดยุคใหม่ต้องจัดหาอุปกรณ์ดังต่อไปนี้ให้ผู้ใช้บริการเช่น คอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ที่มีการเชื่อมต่อกับเครือข่ายต่าง ๆ หรือเชื่อมต่อกับระบบออนไลน์ที่อ่านหนังสือส่วนบุคคลเครื่องถ่ายเอกสารอีกทั้งอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม และห้องสมุดมีความสามารถในการจัดหาให้ผู้ใช้บริการได้ต้องมีการบริหารงานให้ทันต่อกระแสการปรับเปลี่ยนของโลก เพราะปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้โลกเปลี่ยนแปลงไป จากยุคอุตสาหกรรม เข้าสู่ยุคสังคมข่าวสาร หรือยุคสารสนเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการเรียนรู้ ของมนุษย์เป็นอย่างมากซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสืบเนื่องมาจากพลัง และศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้จัดการสารสนเทศจำนวนมหาศาล ลดข้อจำกัดทางด้านเวลา ระยะทาง ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ ดังนั้นห้องสมุดยุคใหม่ต้องปรับปรุงรูปแบบการให้บริการแบบใหม่เพราะแนวโน้มของการใช้ห้องสมุดในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือ นักศึกษา อาจารย์จะใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาสารสนเทศมากขึ้น และมีการให้บริการสารสนเทศในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้สารสนเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ ต้องนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูล รวมถึง การจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้งาน เพราะขณะนี้เทคโนโลยีก้าวหน้าขึ้น การเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อมาใช้ในการงาน ห้องสมุดก็มีมากขึ้น ทำให้เห็นความเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ และความหลากหลายที่ส่งผลต่อศักยภาพทางการศึกษา รูปแบบการบริหารงานในห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรบริหารงานแบบกระจาย

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

อำนาจ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็ว และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้ แต่ก็ควรนำเอาระบบการบริหารงานแบบรวมอำนาจมาใช้ในการดำเนินงานด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน และการให้บริการสารสนเทศร่วมกัน เป็นต้น การบริหารงานควรนำเอาระบบธุรกิจเข้ามาช่วยในการจัดการห้องสมุด มีการคิดต้นทุน กำไรในการดำเนินงาน มีการนำเอาระบบการประกันคุณภาพเข้ามาใช้ในหน่วยงาน มีการตรวจสอบการดำเนินงาน

ในส่วนอื่นๆ ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดซึ่งถือว่าเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญ จะต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกชนิดทุกรูปแบบมาไว้ให้บริการอย่างเพียงพอ และแนวโน้มของทรัพยากรสารสนเทศควรเน้นสารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ มีการสร้างระบบควบคุมคุณภาพของห้องสมุด หมายถึงการสร้างระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานของงานห้องสมุดและมาตรฐานนั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับ เช่น มีการกำหนดเกณฑ์ในการวัดผล หรือกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพของห้องสมุด มีการสร้างมาตรฐานขึ้นมาเพื่อให้ห้องสมุดสามารถเปรียบเทียบผลงานได้ และที่สำคัญการควบคุมคุณภาพในห้องสมุดต้องให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพราะการประเมินคุณภาพต้องการให้ทุกฝ่ายร่วมกันทำงาน ไม่ใช่มาจับผิดการทำงานของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งหากใช้ปรัชญาของรองอธิการบดีมาประยุกต์ใช้จะดีมาก คือ มีใจ ใช้ปัญญา เสียสละ อดทน กตัญญู จะสามารถบริหารจัดการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๖}

ควรสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการให้บริการ^{๑๗}

การจัดห้องสมุดให้สวยงาม มีระเบียบ มีบรรยากาศเชิญชวนให้น่าเข้าใช้ และให้มีบรรยากาศทางวิชาการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน เช่น ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จัดเตรียมกระดาษสำหรับบันทึกข้อมูลการสืบค้นหรือบริการพิมพ์ผลการสืบค้น มีครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะทางกายภาพที่มีส่วนทำให้ผู้ใช้อยากเข้ามาใช้ห้องสมุดมากขึ้น^{๑๘}

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมาหาความรู้ของผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงความเป็นระบบระเบียบเรียบง่ายได้ความรู้ ความสะอาดเรียบร้อย การให้ความเป็นกัลยาณมิตรในด้านสิ่งแวดล้อมที่ชวนให้อยากมารับบริการ^{๑๙}

ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดให้เอื้อต่อการรับบริการ โดยคำนึงถึงความสะดวกเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดเรียบร้อย และที่สำคัญควรสืบค้นข้อมูลสารสนเทศง่าย และรวดเร็ว^{๒๐}

ในด้านสภาพแวดล้อมกับหลักสังคหวัตถุธรรมนั้น มีความโอปปาติกะ หรือพูดด้วยจิตเมตตา พูดถูกกาลเทศะ คือถูกเวลาและสถานที่อันสมควร แนะนำความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมต่อการวางตนเหมาะสมแก่หน้าที่ ภาวะบุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม^{๒๑}

^{๑๖} สัมภาษณ์ ดร. ศิริโรจน์ นามเสนา, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระครูใบฎีกาณพล เขมโก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ดร.อภิษญาณัฐไศกา อบสิน, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ดร. สมบัติ นวลระยอง, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

โดยสรุปคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๗ รูป/คน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมด้านสภาพแวดล้อมโดยมีความคิดเห็นว่าด้านสภาพแวดล้อมห้องสมุดต้องสภาพบรรยากาศที่ดี คือ มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น สะอาด มีอาคารสถานที่เป็นส่วน ภายในห้องต้องมีโต๊ะเก้าอี้ที่แยกเป็นสัดส่วนสำหรับผู้มารับการบริการได้ใช้สอย และจะต้องปรับปรุงรูปแบบภายในห้องเพื่อให้มีบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงบ้างโดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนและประโยชน์ของผู้มาใช้บริการซึ่งตรงกับหลักของสังคหัตถุธรรมข้อที่ ๓ ว่าด้วย (อรรถจริยาการประพฤติตนมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น) สภาพแวดล้อมภายในห้องต้องมีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก ให้ผู้ใช้บริการเช่น คอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ที่มีการเชื่อมต่อกับเครือข่ายต่าง ๆ หรือเชื่อมต่อกับระบบออนไลน์

๔. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านบุคลากรอย่างไร

บุคลิกภาพของผู้ให้บริการ ทั้งบุคลากรในวิชาชีพ และผู้สนับสนุนวิชาชีพมี บุคลิกภาพเป็นมิตร รักษากฎระเบียบ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใช้ บุคลิกของบุคลากรส่งผลต่อการให้บริการของห้องสมุดเช่นเดียวกับในบริการอื่น ๆ^{๒๒}

ด้านบุคลากรบุคลากรห้องสมุดควรมีการกระตุ้นให้บุคลากรที่มีอยู่แสดงพลังและศักยภาพหรือความสามารถที่แท้จริงออกมา และผู้บริหารควรให้ความไว้วางใจ และรู้จักมอบอำนาจแก่ผู้ที่เห็นว่าเหมาะสมให้ทำงาน รู้จักให้คำแนะนำด้วยน้ำใจมีความโอบอ้อมอารี โดยการเสียสละเวลาบ้างในการช่วยแนะนำท่านที่มาใช้บริการที่ยังไม่มีความเข้าใจในระบบต่างๆของห้องสมุดซึ่งตรงกับสังคหัตถุธรรมข้อที่ ๑ ว่าด้วย (ทาน คือการให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)บุคลากรห้องสมุดถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาห้องสมุด ดังนั้นบุคลากรห้องสมุดควรปรับปรุงตัวเองให้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในห้องสมุดได้ดีที่สุด เพราะห้องสมุดในปัจจุบันได้กลายเป็นห้องสมุดอัตโนมัติ หรือบางแห่งก็ถึงอัตโนมัติ มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสาร มาใช้ในงานห้องสมุดบุคลากรห้องสมุดจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในงานห้องสมุด หรือเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด และบรรณารักษ์ หรือ/และบุคลากรห้องสมุดควรมีความรู้ความสามารถ และทักษะดังนี้

๑. มีความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศ และระบบสารสนเทศ ได้แก่ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงาน นโยบายที่เกี่ยวข้องกับงาน ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ของประเทศ และของโลก เป็นต้น มีความสามารถทางภาษา และวิธีการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลทั้งโดยการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรม และจริยธรรมในวิชาชีพ นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ การสื่อสาร การศึกษา ตลอดจนด้านต่าง ๆ

๒. มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ รู้จักวิธีการบริหารงานห้องสมุดให้ประสบผลสำเร็จ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นต้น มีลักษณะเป็นนักวิจัย หรือมีนิสัยชอบการศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ บรรณารักษ์ต้องสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเครือข่ายสารสนเทศต่าง ๆ

^{๒๒} สัมภาษณ์ พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะปัจจุบันสถาบันหลายแห่งได้มีการนำเอาระบบบริการข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต หรือมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวารสาร หนังสือ หนังสือพิมพ์ เอกสารตำราที่จัดทำในระบบ HTML และอื่น ๆ รวมถึงสิ่งตีพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ลงเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

๓. มีการสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน หรือเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการทำงาน เช่น แบ่งหน้าที่ในการสร้างฐานข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบของ Full text แบ่งหน้าที่ในการจัดหาวารสารร่วมกัน แบ่งหน้าที่ในการทำบรรณานุกรม แบ่งหัวข้อในการทำฤกษ์ฤกษ์ มีความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุด ห้องสมุดจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายของห้องสมุดเพราะจะทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานด้านต่าง ๆ เครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะทำให้การสืบค้นมีความหลากหลายและสืบค้นที่กว้างไกลยิ่งขึ้น^{๒๓}

บุคลากรต้องมีจิตสาธารณะ คือให้บริการพูดจาไพเราะ วางตัวเหมาะสมและทำได้ตลอดเวลาการทำงาน^{๒๔}

บรรณารักษ์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ให้บริการ มีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นผู้บริการจัดการความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข^{๒๕}

การจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะให้บริการอย่างแท้จริง ที่เต็มใจและรักในการให้บริการ พูดจาดีมีประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลที่มารับบริการและเป็นคนที่เสมอต้นเสมอปลาย สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี^{๒๖}

บุคลิกภาพของผู้ให้บริการ ทั้งบุคลากรในวิชาชีพ และผู้สนับสนุนวิชาชีพมี บุคลิกภาพเป็นมิตร รักสุขภาพระเบียบ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใช้ บุคลิกของบุคลากรส่งผลต่อการให้บริการของห้องสมุดเช่นเดียวกับในบริการอื่น ๆ^{๒๗}

ด้านบุคลากรกับหลักสังคหวัตถุธรรม เช่น ให้ความรู้แนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี มีความสามัคคี จิตเมตตา มีคุณธรรมไม่เบียดเบียน ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้เสมอภาค ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นเป็นต้น^{๒๘}

โดยสรุปคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๗ รูป/คน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมด้านบุคลากรโดยมีความคิดเห็นว่าบรรณารักษ์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้ให้บริการ ควรมีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและ

^{๒๓} สัมภาษณ์ อาจารย์ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา, วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระครูใบฎีกาณตล เขมโก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ดร.อภิษญาณัฐโคภา อบสิน, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ดร. สมบัติ นวลระยอง, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

การเรียนรู้ เป็นผู้บริการจัดการความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข จะส่งผลให้งานที่ทำนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างแท้จริง

๔.๕.๕. ท่านมีข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมอย่างไร

งานบริการเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ทุกระดับ มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการ มาใช้ห้องสมุดมากขึ้น งานบริการเป็นงานที่ห้องสมุดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน ให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้ประโยชน์จากการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ตลอดจนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้^{๒๙}

การบริหารจัดการห้องสมุด ควรมีการบริหารจัดการดังนี้

๑. ห้องสมุดควรเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และวิชาการต่าง ๆ ที่นิสิตสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา

๒. ห้องสมุดควรเป็นแหล่งที่นิสิตสามารถเลือกหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ได้อย่างหลากหลาย ตามความสนใจและความต้องการของตนเอง

๓. ห้องสมุดควรจัดสรรข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และวิชาการต่าง ๆ เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา เพื่อช่วยให้นิสิตเป็นผู้ที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์

๔. ห้องสมุดควรแหล่งที่ช่วยให้นิสิตเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เกิดความรู้อันเป็นรากฐานในการค้นคว้าวิจัยสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

๕. ห้องสมุดควรช่วยปลูกฝังให้นิสิตเป็นพลเมืองดี เป็นนักประชาธิปไตย มีจรรยาบรรณ รู้จักปฏิบัติตนตามกฎหมายของสังคม มีความรับผิดชอบ รู้เท่าทันโลก^{๓๐}

ทั้งสถานที่ วัสดุ และบุคคลต้องพร้อมที่จะบริการแก่ผู้มาใช้ รักษาสิ่งที่มีอยู่ให้พร้อมใช้งานเพิ่มสิ่งที่ไม่ให้มี^{๓๑}

การบริหารจัดการห้องสมุด ควรมีการบริหารจัดการ คือ

๑. ควรมีการรู้จักใช้บุคลากร อันประกอบด้วยบรรณารักษ์ และผู้มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญในเรื่องที่เกี่ยวกับสารสนเทศ ซึ่งจะทำงานในด้านการจัดหา การใช้ การสงวนรักษา การทำสำเนา การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสารสนเทศ และ ให้บริการแก่ประชาชน

๒. การใช้เงินในการก่อตั้ง ดำเนินการ หรือปรับปรุงและขยายกิจการ อันเป็นเงินซึ่งได้รับมาจากส่วนราชการหรือหน่วยงาน ที่ห้องสมุดสังกัดอยู่จากการสนับสนุนของเอกชน หรือองค์การหรือจากสมาชิกของห้องสมุด

๓. จัดบริการในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศซึ่งเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และผู้มาใช้ห้องสมุด

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา, วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระครูใบฎีกาณพล เขมโก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐.

๔. จัดสถานที่เพื่อให้บริการด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้ห้องสมุด ตามวัตถุประสงค์ของห้องสมุดและ อำนวยประโยชน์แก่ประเทศเป็นส่วนรวม^{๓๒}

การบริหารจัดการห้องสมุด ควรมีการบริหารจัดการ คือ

๑. ควรคำนึงถึงการให้บริการด้านการให้ความรู้
๒. ควรคำนึงถึงบุคคลที่ให้บริการต้องเป็นคนที่รู้จักการใช้ยวจาก คือ พุดจาอ่อนหวาน
๓. ควรคำนึงถึงการมุ่งให้ประโยชน์แก่ผู้มารับบริการโดยไม่หวังผลตอบแทน
๔. ควรคำนึงถึงบุคคลที่ให้บริการควรเป็นที่รักในการให้บริการ เสมอต้นเสมอปลาย เก็บความรู้สึกได้ดี^{๓๓}

แนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม

๑. ควรให้คำนึงถึงการให้บริการด้านการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

๒. ผู้ให้บริการควรพูดจาไพเราะ สุภาพ

๓. การบริการควรคำนึงถึงประโยชน์แก่ผู้รับบริการมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๔. ผู้ให้บริการควรเป็นบุคคลที่เสมอต้นเสมอปลาย^{๓๔}

แนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม อันได้แก่ ทาน ปิยวจาก อตถจริยา สมานัตตตา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการห้องสมุด คือ

๑. ควรจัดการให้บริการในเรื่องความรู้อย่างสม่ำเสมอ

๒. ควรให้บริการด้วยวาจาสุภาพ

๓. ผู้ให้บริการควรเป็นบุคคลที่รักในงาน ซื่อสัตย์ในหน้าที่

๔. ผู้ให้บริการต้องประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติหน้าที่ และปฏิบัติตน^{๓๕}

โดยสรุปคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๗ รูป/คน มีความคิดเห็นการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการห้องสมุดควรนำหลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่ ทาน ปิยวจาก อตถจริยา และสมานัตตตา มาประยุกต์ใช้เข้ากับการบริหารจัดการทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ การบริหารงานเทคนิคของห้องสมุด เป็นกระบวนการบริหารทรัพยากรสารสนเทศ โดยเริ่มจากการจัดหาทรัพยากรทุกประเภท ด้วยวิธีการที่เหมาะสมจากแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ และได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามความต้องการของผู้ใช้ (อตถจริยา คือ การประพฤติตนมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น) นำมาวิเคราะห์ตามระบบสากลของห้องสมุด (สมานัตตตา คือ ความเสมอต้นเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน) ใช้เทคนิคการเตรียมทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ พร้อมทั้งดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลาแต่ถ้าทรัพยากรเสื่อมสภาพ ไม่สามารถซ่อมแซมใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ต้องมีเกณฑ์พิจารณา

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ดร.อภิษฎา ฐาโณ, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ดร. สมบัติ นวระรอง, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐.

จำหน่ายออก ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำลาย การบริจาค การแลกเปลี่ยน หรือการขาย ทั้งนี้ต้องมีคณะกรรมการสำหรับการพิจารณา และบันทึกเป็นหลักฐาน

๒. ด้านบริการ เป็นการอำนวยความสะดวกในงานบริการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว(ทาน คือ การให้) เช่น จัดบริการวัสดุให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ ให้บริการยืม-คืน ด้วยระเบียบที่เหมาะสม จัดทำคู่มือขั้นตอนการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการสนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้บริการ เป็นการพัฒนารูปแบบการให้ทันสมัย เป็นการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการสนับสนุนให้ผู้ใช้เป็นบุคคลก้าวหน้าต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมนักวิจัยและนักอ่านด้วยการบริการข้อมูลที่หลากหลายเป็นระบบ

๓. ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สถานที่ ในการบริหารจัดการห้องสมุดจะต้องจัดบรรยากาศในห้องสมุดให้น่าเข้ามาใช้ เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของผู้ใช้บริการ (สมานัตตดา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ) ซึ่งอาคารสถานที่มีความจำเป็นสำหรับห้องสมุดเฉพาะ เพราะเป็นสถานที่ในการจัดเก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ เป็นสถานที่ที่ให้ผู้ใช้นั่งอ่านหนังสือ เป็นที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของบุคลากรห้องสมุด และเป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วย

ที่ตั้ง ต้องมีความสะดวกในการเข้าใช้บริการ มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระยะเวลาการเปิดบริการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ (อรรถจริยา คือการประพุดิตินมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น)

การอำนวยความสะดวก (ทาน คือการให้บริการ) ภายในต้องพร้อมสำหรับให้บริการ ทั้งเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลและเทคโนโลยีอื่นๆ ให้ผู้ใช้บริการใช้ได้อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

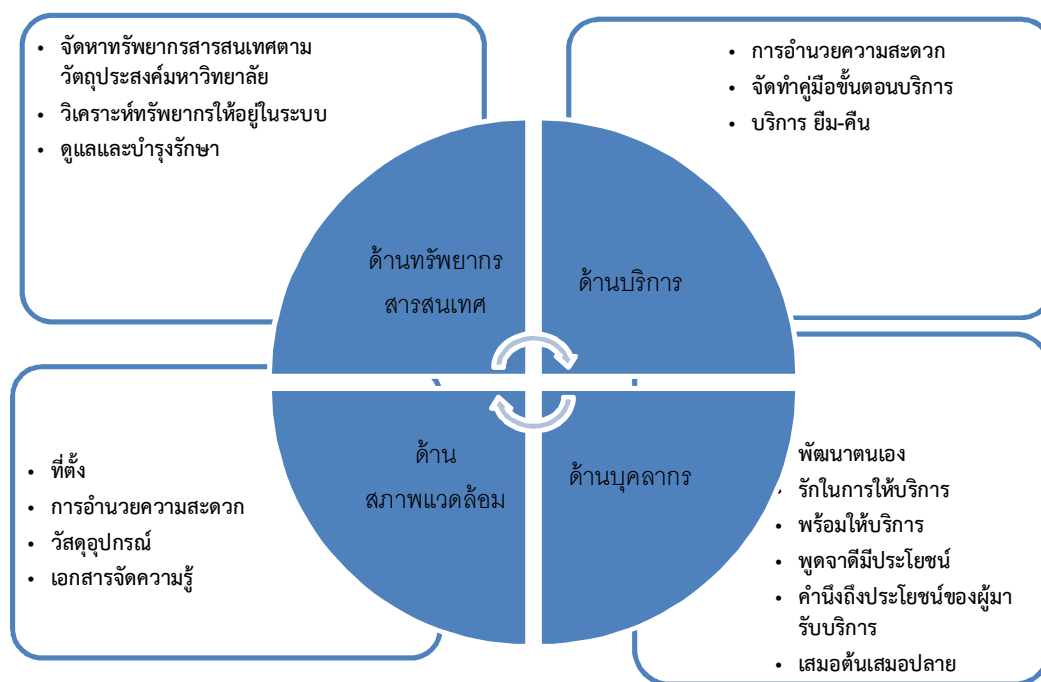
วัสดุอุปกรณ์ มีความพร้อมสำหรับผู้ใช้โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเรียนการสอนจะต้องมีเพียงพอและทันสมัย เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนข้อมูลต้องทันสมัย ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการ (สมานัตตดา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ)

เอกสารการจัดการความรู้ การนำเอาการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานของห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดเฉพาะที่มีทรัพยากรอันเอื้อต่อการรวบรวมความรู้เฉพาะด้านอยู่แล้ว ห้องสมุดจำเป็นต้องสร้างความรู้จากสถิติการใช้ข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การใช้ห้องสมุด และใช้ความรู้มาสร้างจุดแข็งให้ห้องสมุด และสม่ำเสมอในหน้าที่ (สมานัตตดา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ)

๔. ด้านบุคลากร ในการบริหารจัดการห้องสมุดนั้นบุคลากรหรือคน ถือเป็นทรัพยากรในการบริหารที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งลักษณะของบุคลากรห้องสมุดที่จะทำให้เป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ บุคลากรจะต้องมีลักษณะดังนี้คือ พัฒนาตนเอง คือ การสร้างจิตสำนึกในการใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล พร้อมทั้งจะให้บริการอย่างแท้จริง ที่เต็มใจและรักในการให้บริการ พุดจาดี มีประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลที่มารับบริการและเป็นคนที่เสมอต้นเสมอปลาย สามารถคววามอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา ดังแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

